TIESAS SPRIEDUMS (sestā palāta)

2017. gada 20. jūlijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskās atbildības apdrošināšana – Direktīva 72/166/EEK – 3. panta 1. punkts – Otrā direktīva 84/5/EEK – 2. panta 1. punkts – Apdrošināšanas līgums, kas noslēgts, pamatojoties uz nepatiesām ziņām par īpašumtiesībām uz transportlīdzekli un tā parastā vadītāja identitāti – Apdrošinājuma ņēmējs – Ekonomiskas intereses noslēgt šo līgumu neesamība – Apdrošināšanas līguma absolūta spēkā neesamība – Iespēja atsaukties uz to attiecībā pret trešajām personām

Lieta C-287/16

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Supremo Tribunal de Justiça* (Augstākā tiesa, Portugāle) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2016. gada 4. maijā un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 23. maijā, tiesvedībā

Fidelidade-Companhia de Seguros SA

pret

Caisse Suisse de Compensation,

Fundo de Garantia Automóvel,

Sandra Cristina Crystello Pinto Moreira Pereira,

Sandra Manuela Teixeira Gomes Seemann,

Catarina Ferreira Seemann,

José Batista Pereira,

Teresa Rosa Teixeira.

TIESA (sestā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs J. Regans [*E. Regan*], tiesneši A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*] (referents) un K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*],

ģenerāladvokāts P. Mengoci [*P. Mengozzi*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

* Tiesvedības valoda – portugāļu.

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– Portugāles valdības vārdā – *L. Inez Fernandes* un *M. Figueiredo*, kā arī – *M. Rebelo*, pārstāvji,

– Eiropas Komisijas vārdā – *P. Costa de Oliveira* un *K.-Ph. Wojcik*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 1972. gada 24. aprīļa Direktīvas 72/166/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu saistībā ar mehānisko transportlīdzekļu izmantošanu un attiecībā uz kontroli saistībā ar pienākumu apdrošināt šādu atbildību (OV 1972, L 103, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "Pirmā direktīva") 3. panta 1. punktu, Padomes 1983. gada 30. decembra Otrās direktīvas 84/5/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz [mehānisko] transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu (OV 1984, L 8, 17. lpp.; turpmāk tekstā – "Otrā direktīva") 2. panta 1. punktu, kā arī Padomes 1990. gada 14. maija Direktīvas 90/232/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz [mehānisko] transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu (OV 1990, L 129, 33. lpp.; turpmāk tekstā – "Trešā direktīva") 1. pantu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Fidelidade-Companhia de Seguros SA*, no vienas puses, un *Caisse Suisse de Compensation*, *Fundo de Garantia Automóvel* (Automobiļu garantiju fonds), *Sandra Cristina Crystello Pinto Moreira Pereira*, *Sandra Manuela Teixeira Gomes Seemann*, *Catarina Ferreira Seemann*, *José Batista Pereira* un *Teresa Rosa Teixeira*, no otras puses, par valsts tiesiskā regulējuma, saskaņā ar kuru apdrošināšanas līgums, kas noslēgts, pamatojoties uz nepatiesām ziņām par transportlīdzekļa īpašnieka un tā parastā vadītāja identitāti, ir absolūti spēkā neesošs, neatbilstību iepriekš minētajām tiesību normām.

Atbilstošie tiesību akti

Savienības tiesības

3 Pirmās direktīvas 3. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Katra dalībvalsts [..] veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka civiltiesiskā atbildība par to transportlīdzekļu lietošanu, kas parasti atrodas tās teritorijā, ir apdrošināta. Sedzamās atbildības apjomu un apdrošināšanas seguma noteikumus nosaka, pamatojoties uz to apmēriem."

4 Otrās direktīvas preambulas sestajā un septītajā apsvērumā ir noteikts:

"tā kā jāparedz, lai iestāde garantē, ka cietušais nepaliks bez kompensācijas, ja transportlīdzeklis, kas izraisījis negadījumu, nav apdrošināts vai identificēts; tā kā ir svarīgi, negrozot dalībvalstu piemērotos noteikumus par subsidētu vai nesubsidētu kompensāciju, ko maksā minētā iestāde, un noteikumus, kurus piemēro subrogācijai, nodrošināt, ka negadījumā cietušais varētu tieši vispirms griezties minētajā iestādē; tā kā dalībvalstīm tomēr būtu jādod iespēja piemērot dažus ierobežotus izņēmumus minētās iestādes kompensāciju izmaksāšanā un noteikt, ka kompensācijas par neidentificēta transportlīdzekļa radīto kaitējumu īpašumam var ierobežot vai neizmaksāt, ņemot vērā krāpšanas iespējamību;

tā kā cietušo interesēs ir tas, lai konkrētās izņēmuma klauzulas attiektos tikai uz apdrošinātāja attiecībām ar negadījuma izraisītāju; tā kā tomēr gadījumos, kad transportlīdzeklis ir nozagts vai iegūts vardarbīgi, dalībvalstis var noteikt, ka iepriekšminētā iestāde maksā kompensāciju."

5 Otrās direktīvas 1. panta 4. punktā ir paredzēts, ka katra dalībvalsts izveido vai pilnvaro iestādi, kas sniegtu kompensāciju vismaz obligātās apdrošināšanas līmenī par kaitējumu īpašumam vai miesas bojājumiem negadījumos, kuru izraisījuši neidentificēti vai neapdrošināti transportlīdzekļi. Šī punkta trešajā daļā ir paredzēts:

"[..] Dalībvalstis var nepieļaut minētajai iestādei izmaksāt kompensāciju personām, kas apzināti reģistrējušas transportlīdzekli, kurš radījis kaitējumus vai traumas, ja iestāde var pierādīt, ka personas ir zinājušas, ka tas nav apdrošināts."

6 Otrās direktīvas 2. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

"Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka jebkuri likumos paredzētie vai līgumā noteiktie noteikumi, kas iekļauti apdrošināšanas polisē, kura izsniegta saskaņā ar [Pirmās direktīvas] 3. panta 1. punktu, un kas transportlīdzekļu lietošanas vai vadīšanas apdrošināšanu neattiecina uz:

– personām, kam nav tiešu vai netiešu atļauju,

vai

– personām, kurām nav attiecīgā transportlīdzekļa vadītāja apliecības;

vai

– personām, kuras ir pārkāpušas obligātās tehniskās prasības attiecībā uz attiecīgā transportlīdzekļa stāvokli un drošību,

piemērojot [Pirmās direktīvas] 3. panta 1. punktu, tiktu uzskatīti par spēkā neesošiem attiecībā uz prasījumiem, ko iesniedz trešās personas, kuras ir negadījumā cietušie.

Tomēr noteikumus vai atrunas, kas minētas pirmajā ievilkumā, var vērst pret personām, kuras apzināti reģistrējušas transportlīdzekli, kas radījis kaitējumus vai traumas, ja apdrošinātājs var pierādīt, ka personas ir zinājušas, ka transportlīdzeklis ir zagts.

[..]"

7 Trešās direktīvas preambulas ceturtajā apsvērumā ir paredzēts:

"tā kā ceļu satiksmes negadījumā cietušajām personām būtu jāgarantē līdzvērtīga attieksme neatkarīgi no tā, kurā vietā Kopienā negadījumi notikuši."

8 Šīs direktīvas 1. panta pirmajā daļā ir paredzēts:

"Neskarot [Otrās direktīvas] 2. panta 1. punkta otro daļu, [Pirmās direktīvas] 3. panta 1. punktā minētā apdrošināšana ietver atbildību par transportlīdzekļa lietošanas rezultātā radītiem miesas bojājumiem visiem pasažieriem, izņemot vadītāju."

Portugāles tiesības

9 Pirmā direktīva ir transponēta Portugāles tiesībās ar 1985. gada 31. decembra *Decreto-Lei nº 522/85 – Seguro Obrigatório de Responsabilidade Civil Automóvel* (Dekrētlikums Nr. 522/85 par transportlīdzekļu civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu). Šī 2003. gada 14. aprīļa dekrētlikuma, kas ir grozīts ar *Decreto-Lei n.º 72-A/2003 – Lei do Seguro Obrigatório* (Dekrētlikums nº 72-A/2003 par obligāto apdrošināšanu), kas bija spēkā pamatlietas faktu norises laikā, 1. panta 1. punktā ir paredzēts pienākums apdrošināt sauszemes mehānisko transportlīdzekli, un tas ir formulēts šādi:

"Ikvienai personai, kas var būt civiltiesiski atbildīga par mantiska vai nemantiska kaitējuma atlīdzību, kurš radies miesas bojājumu vai mantiska kaitējuma, kas nodarīts trešajai personai ar sauszemes mehānisko transportlīdzekli, tā piekabēm vai puspiekabēm, rezultātā, lai šie transportlīdzekļi varētu piedalīties satiksmē, ir jābūt apdrošinātai, garantējot minēto atbildību saskaņā ar šī dekrētlikuma normām."

10 Dekrētlikuma Nr. 522/85 2. pants par apdrošināšanas pienākuma subjektiem ir formulēts šādi:

"1 – Apdrošināšanas pienākums ir transportlīdzekļa īpašniekam, izņemot lietošanas, pārdošanas bez īpašumtiesību pārejas un līzinga gadījumus, kuros minētais pienākums ir attiecīgi lietotājam, pircējam vai līzinga ņēmējam.

2 – Ja šā dekrētlikuma prasībām atbilstošu apdrošināšanas līgumu attiecībā uz transportlīdzekli noslēdz kāds cits, 1. punktā minēto personu pienākums ir izpildīts, kamēr vien šis līgums ir spēkā.

[..]"

11 Šī paša dekrētlikuma 14. pantā par atsaukšanos uz izņēmumiem attiecībā pret cietušajiem ir paredzēts:

"Papildu šajā dekrētlikumā noteiktajiem izņēmumiem un atceļamības gadījumiem apdrošinātājs attiecībā pret cietušajiem drīkst atsaukties tikai uz līguma izbeigšanu saskaņā ar 13. panta 1. punkta noteikumiem vai tā atcelšanu, vai spēkā neesamību atbilstoši spēkā esošajiem tiesību aktiem, ja vien tā ir notikusi (iestājusies) pirms negadījuma dienas."

12 Apdrošināšana ir aplūkota Portugāles Komerckodeksa XV nodaļā. Tās 428. un 429. pants ir formulēti šādi:

"428. pants. Persona, kuras vārdā var tikt veikta apdrošināšana

Apdrošināšanu var veikt savā vai citas personas vārdā.

1. Ja personai, kuras labā vai vārdā ir veikta apdrošināšana, nav apdrošināmās intereses attiecībā uz apdrošināto lietu, apdrošināšana nav spēkā.

2. Ja apdrošināšanas polisē nav norādīts, ka apdrošināšana ir veikta citas personas vārdā, tiek uzskatīts, ka tā ir veikta līgumslēdzēja vārdā.

[..]

429. pants. Apdrošināšanas spēkā neesamība neprecizitāšu vai noklusēšanas dēļ

Jebkuras nepatiesas ziņas, kā arī jebkura apdrošinātajai personai vai personai, kas veic apdrošināšanu, zināmu faktu vai apstākļu ļaunprātīga noklusēšana, kas varēja ietekmēt līguma esamību vai nosacījumus, padara apdrošināšanu par spēkā neesošu.

Vienīgais punkts. Ja puse, kas ir sniegusi ziņas, rīkojusies ļaunticīgi, apdrošinātājs var prasīt prēmijas samaksu."

Pamatlietas fakti un prejudiciālais jautājums

13 2004. gada 20. maijā notika ceļu satiksmes negadījums, kurā bija iesaistīti *J. M. Teixeira Pereira* vadīts transportlīdzeklis, kas pieder *S. C. Crystello Pinto Moreira Pereira*, no vienas puses, un motocikls, ko vadīja tā īpašnieks *E. Seemann*. Satiksmes negadījuma rezultātā gāja bojā abu transportlīdzekļu vadītāji.

14 2010. gada 11. janvārī *Caisse Suisse de Compensation* cēla tiesā prasību pret Automobiļu garantiju fondu un *S. C. Crystello Pinto Moreira Pereira*, ar kuru tā lūdza atlīdzināt summu EUR 285 980,54, kas tikusi pārskaitīta tajā apdrošinātās personas *E. Seemann* ģimenes locekļiem.

15 Minētās atbildētājas izvirzīja iebildi par to, ka pret tām nevar tikt celta prasība tiesā, jo negadījuma dienā esot bijis spēkā ar apdrošinātāju, kura nosaukums šobrīd ir *Fidelidade-Companhia de Seguros* (turpmāk tekstā – "apdrošinātājs"), noslēgts transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgums. Pieaicināta lietā, šī sabiedrība apgalvoja, ka transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgums neesot spēkā, jo līguma noslēgšanas brīdī apdrošinājuma ņēmējs ir sniedzis nepatiesas ziņas, ka viņš ir transportlīdzekļa īpašnieks un tā parastais vadītājs.

16 Tiesa, kas izskatīja lietu pirmajā instancē, nosprieda, ka apdrošināšanas līgums nav spēkā un uz šo spēkā neesamību var atsaukties attiecībā pret cietušajiem. *Tribunal da Relação do Porto* (Porto Apelācijas tiesa, Portugāle), kurā tika iesniegta apelācijas sūdzība, nosprieda, ka šis līgums nav spēkā, bet uz šo spēkā neesamību nevar atsaukties attiecībā pret cietušajiem. Apdrošinātājs par *Tribunal da Relação do Porto* (Porto Apelācijas tiesa) spriedumu, atsaucoties uz aplūkotā apdrošināšanas līguma absolūtu spēkā neesamību un to, ka uz šo spēkā neesamību var atsaukties attiecībā pret cietušajiem *E. Seemann* un *Caisse Suisse de Compensation*, iesniedza kasācijas sūdzību *Supremo Tribunal de Justiça* (Augstākā tiesa, Portugāle).

17 Attiecībā uz Pirmās, Otrās un Trešās direktīvas par transportlīdzekļu apdrošināšanu interpretāciju iesniedzējtiesa uzskata, ka ir šaubas par to, vai attiecībā pret cietušajiem var atsaukties uz Portugāles Komerclikuma 428. panta 1. punktā paredzēto apdrošināšanas līguma absolūtu spēkā neesamību.

18 *Supremo Tribunal de Justiça* (Augstākā tiesa) judikatūrā tiešām pastāv atšķirīgas interpretācijas. Pirmā [interpretācijas] virziena ietvaros šajā ziņā ir nospriests, ka apdrošināšanas līgums ir absolūti spēkā neesošs, ja apdrošināšanas ņēmējs ir sniedzis nepatiesas ziņas, ka viņš ir transportlīdzekļa īpašnieks un tā parastais vadītājs, lai apdrošinātājs noslēgtu ar viņu civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgumu un/vai to noslēgtu ar lētākiem nosacījumiem apdrošinātajai personai. Absolūtā spēkā neesamība it īpaši balstās uz to, ka nav izpildīts likumā paredzētais nosacījums par apdrošināšanas ņēmēja "interesi", kas paredzēta Portugāles Komerckodeksa 428. panta 1. punktā. Piemērojot Dekrētlikuma Nr. 522/85 14. pantu, atbilstoši šim judikatūras virzienam attiecībā pret cietušo var atsaukties uz absolūtu spēkā neesamību. Šajā pieejā ir ņemts vērā, ka cietušais vienmēr turpina būt aizsargāts ar Automobiļu garantiju fonda starpniecību.

19 Saskaņā ar otro [interpretācijas] virzienu iespēja, ka transportlīdzekļa civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas līgumu noslēdz trešā persona, ir atkāpe no minētajā likumā ietvertā nosacījuma par apdrošināšanas ņēmēja "interesi". Līdz ar to problemātika ir jārisina īpašā režīma gaismā, kas piemērojams līguma noslēgšanas laikā sniegtajām nepatiesajām ziņām un kas ir tikai relatīvs spēkā neesamības režīms, uz ko nevar atsaukties attiecībā uz cietušo.

20 Šādos apstākļos *Supremo Tribunal de Justiça* (Augstākā tiesa, Portugāle) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai Pirmās direktīvas 3. panta 1. punktam, [Otrās direktīvas] 2. panta 1. punktam un [Trešās direktīvas] 1. pantam ir pretrunā tādi valsts tiesību akti, kuros ir paredzēta apdrošināšanas līguma absolūta spēkā neesamība gadījumā, ja ir sniegtas nepatiesas ziņas par transportlīdzekļa piederību un tā parastā lietotāja identitāti apstākļos, kad līgumu noslēgusi persona, kurai nav ekonomiskas intereses transportlīdzekļa lietošanā, un tas darīts ieinteresēto personu (apdrošināšanas ņēmēja, transportlīdzekļa īpašnieka un tā parastā vadītāja) krāpnieciskā nolūkā iegūt ar šā transportlīdzekļa lietošanu saistīto risku segumu: i) noslēdzot līgumu, kuru apdrošinātājs nebūtu noslēdzis, ja tam būtu bijusi zināma apdrošināšanas ņēmēja identitāte; ii) maksājot mazāku apdrošināšanas prēmiju, nekā būtu bijis jāmaksā, ievērojot parastā vadītāja vecumu?"

Par prejudiciālo jautājumu

21 Uzdodot savu jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Pirmās direktīvas 3. panta 1. punkts, Otrās direktīvas 2. panta 1. punkts un Trešās direktīvas 1. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru tādos apstākļos, kādi ir pamatlietā, var atsaukties uz transportlīdzekļa civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līguma spēkā neesamību attiecībā pret cietušajām trešajām personām apdrošināšanas ņēmēja sākotnēji sniegto nepatieso ziņu par attiecīgā transportlīdzekļa īpašnieka un parastā vadītāja identitāti dēļ vai tādēļ, ka personai, kurai par labu vai kuras vārdā ir noslēgts šis apdrošināšanas līgums, nebija ekonomiskas intereses noslēgt minēto līgumu.

22 Jāatgādina, ka saskaņā ar Pirmās un Otrās direktīvas preambulu to mērķis, pirmkārt, ir nodrošināt transportlīdzekļu, kas parasti atrodas Savienības teritorijā, kā arī to pasažieru brīvu pārvietošanos un, otrkārt, lai pret šo transportlīdzekļu izraisītos negadījumos cietušajām personām būtu līdzvērtīga attieksme neatkarīgi no tā, kurā vietā Savienībā negadījums ir noticis (spriedums, 2012. gada 23. oktobris, *Marques Almeida*, C-300/10, EU:C:2012:656, 26. punkts un tajā minētā judikatūra).

23 Šajā nolūkā Pirmās direktīvas 3. panta 1. punktā, kas precizēts un papildināts ar Otro un Trešo direktīvu, ir paredzēts katras dalībvalsts pienākums nodrošināt, ka civiltiesiskā atbildība par to transportlīdzekļu lietošanu, kas parasti atrodas tās teritorijā, ir apdrošināta, un īpaši ir precizēts, uz kādiem kaitējuma veidiem šai apdrošināšanai ir jāattiecas un kurām cietušajām trešajām personām šī apdrošināšana ir jāgarantē (spriedums, 2011. gada 1. decembris, *Churchill Insurance Company Limited* un *Evans*, C-442/10, EU:C:2011:799, 28. punkts).

24 Attiecībā uz cietušajām trešajām personām atzītajām tiesībām Pirmās direktīvas 3. panta 1. punktā ir aizliegts transportlīdzekļa civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas sabiedrībai izmantot likuma normas vai līguma noteikumus, lai atteiktos pēdējiem minētajiem izmaksāt atlīdzību saistībā ar apdrošināta transportlīdzekļa izraisītu negadījumu (spriedums, 2011. gada 1. decembris, *Churchill Insurance Company Limited* un *Evans*, C-442/10, EU:C:2011:799, 33. punkts un tajā minētā judikatūra).

25 Tiesa ir arī nospriedusi, ka Otrās direktīvas 2. panta 1. punkta pirmajā daļā ir vienīgi atgādināts šis pienākums attiecībā uz tiesību normām vai šajā pantā minētās tādas apdrošināšanas polises līgumiskajām klauzulām, kurās ir izslēgts tas, ka transportlīdzekļa civiltiesiskās atbildības apdrošinātājs atlīdzina kaitējumu, kas cietušajām trešajām personām nodarīts, apdrošināto transportlīdzekli lietojot vai vadot personām, kurām nav atļauts vadīt šo transportlīdzekli, personām, kurām nav vadītāja apliecības, vai personām, kuras nav izpildījušas likumā noteiktos tehniskos pienākumus attiecībā uz minētā transportlīdzekļa stāvokli un drošību (spriedums, 2011. gada 1. decembris, *Churchill Insurance Company Limited* un *Evans*, C-442/10, EU:C:2011:799, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).

26 Protams, atkāpjoties no šī pienākuma, Otrās direktīvas 2. panta 1. punkta otrajā daļā ir paredzēts, ka apdrošināšanas sabiedrība var neizmaksāt atlīdzību noteiktiem cietušajiem, ņemot vērā situāciju, ko tie paši ir radījuši, proti, personas pēc savas brīvas gribas ir ieņēmušas vietu transportlīdzeklī, kas ir radījis kaitējumu, ja šī sabiedrība var pierādīt, ka tās zināja, ka šis transportlīdzeklis ir zagts. Tomēr, un kā Tiesa jau ir konstatējusi, no Otrās direktīvas 2. panta 1. punkta pirmās daļas var atkāpties tikai šajā vienīgajā īpašajā gadījumā (spriedums, 2011. gada 1. decembris, *Churchill Insurance Company Limited* un *Evans*, C-442/10, EU:C:2011:799, 35. punkts).

27 Tātad ir jāuzskata, ka apstāklis, ka apdrošināšanas sabiedrība ir noslēgusi šo līgumu, pamatojoties uz apdrošināšanas ņēmēja noklusējumiem vai nepatiesām ziņām, nevar tai ļaut izmantot likumā noteiktās normas par līguma spēkā neesamību un atsaukties uz tām attiecībā pret cietušajām trešajām personām, lai atbrīvotos no pienākuma, kas izriet no Pirmās direktīvas 3. panta 1. punkta, izmaksāt iepriekš minētajām atlīdzību par apdrošināta transportlīdzekļa izraisītu negadījumu.

28 Tas pats attiecas uz apstākli, ka apdrošinājuma ņēmējs nav transportlīdzekļa parastais vadītājs.

29 Kā Tiesa ir nospriedusi, apstāklis, ka transportlīdzekli vada persona, kas šī transportlīdzekļa apdrošināšanas polisē nav norādīta, ņemot vērā it īpaši Pirmās, Otrās un Trešās direktīvas mērķi aizsargāt satiksmes negadījumos cietušos, neļauj uzskatīt, ka šāds transportlīdzeklis nav apdrošināts Otrās direktīvas 1. panta 4. punkta trešās daļas izpratnē (spriedums, 2011. gada 1. decembris, *Churchill Insurance Company Limited* un *Evans*, C-442/10, EU:C:2011:799, 40. punkts).

30 Šādos apstākļos iesniedzējtiesa Tiesai jautā arī, vai apdrošināšanas sabiedrībai, ja ir spēkā transportlīdzekļa civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas līgums, un lai atbrīvotos no sava pienākuma izmaksāt atlīdzību par negadījumu, ko izraisījis apdrošinātais transportlīdzeklis, cietušajām trešajām personām, ir tiesības atsaukties uz tādu likuma normu, kāds ir Komerclikuma 428. panta 1. punkts, kurā ir paredzēts, ka apdrošināšanas līgums nav spēkā, ja personai, kurai pa labu vai kuras vārdā ir noslēgta apdrošināšana, nav ekonomiskas intereses slēgt šo līgumu.

31 Jāatgādina, ka šāds jautājums attiecas uz likumā paredzētajiem apdrošināšanas līguma spēkā esamības nosacījumiem, kas nav regulēti Savienības tiesībās, bet gan dalībvalstu tiesībās.

32 Dalībvalstīm tomēr ir jāgarantē, ka atbilstoši to valsts tiesībām piemērojamā civiltiesiskā atbildība ir apdrošināta saskaņā ar trīs iepriekš minēto direktīvu normām. Tāpat no Tiesas judikatūras izriet, ka dalībvalstīm sava kompetence šajā jomā ir jāīsteno, ievērojot Savienības tiesības, un ka valsts tiesību normas par transportlīdzekļu lietošanas rezultātā nodarīta kaitējuma atlīdzību nevar atņemt Pirmajai, Otrajai un Trešajai direktīvai to lietderīgo iedarbību (spriedums, 2012. gada 23. oktobris, *Marques Almeida*, C-300/10, EU:C:2012:656, 30. un 31. punkts un tajos minētā judikatūra).

33 Bet, kā ir norādījusi Eiropas Komisija, negadījumā cietušo tiesības uz atlīdzību var ietekmēt tādi apdrošināšanas līguma spēkā esamības nosacījumi, kādi ir Portugāles Komerclikuma 428. panta 1. punktā un 429. panta pirmajā daļā paredzētie vispārīgie noteikumi.

34 Tātad šādas tiesību normas var izraisīt to, ka cietušās trešās personas nesaņem atlīdzību, un līdz ar to ietekmēt minēto direktīvu lietderīgo iedarbību.

35 Šo konstatējumu nevar atspēkot iespēja, ka atlīdzību cietušajam pārskaita Automobiļu garantiju fonds. Otrās direktīvas 1. panta 4. punktā norādītās valsts iestādes iejaukšanās ir paredzēta kā pēdējais iespējamais pasākums, kas paredzēts vienīgi gadījumos, kad zaudējumus ir izraisījis transportlīdzeklis, attiecībā uz kuru nav izpildīts Pirmās direktīvas 3. panta 1. punktā norādītais apdrošināšanas pienākums, t.i., transportlīdzeklis, attiecībā uz kuru nav noslēgts apdrošināšanas līgums. Šāds ierobežojums ir izskaidrojams ar to, ka šajā tiesību normā, kā tas jau tika atgādināts šī sprieduma 23. punktā, katrai dalībvalstij ir paredzēts pienākums nodrošināt, ka, ņemot vērā šīs pēdējās minētās direktīvas 4. pantā paredzētos izņēmumus, ikviens tāda transportlīdzekļa īpašnieks vai turētājs, kas

parasti atrodas tās teritorijā, noslēdz līgumu ar apdrošināšanas sabiedrību, lai Savienības tiesībās paredzētajā apjomā nodrošinātu savu civiltiesisko atbildību attiecībā uz minēto transportlīdzekli (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 11. jūlijs, *Csonka* u.c., C-409/11, EU:C:2013:512, 30. un 31. punkts).

36 Kā ir atgādināts šī sprieduma 29. punktā, apstāklis, ka transportlīdzekli vada persona, kas šī transportlīdzekļa apdrošināšanas polisē nav norādīta, neļauj uzskatīt, ka tas nav apdrošināts Otrās direktīvas 1. panta 4. punkta trešās daļas izpratnē.

37 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Pirmās direktīvas 3. panta 1. punkts un Otrās direktīvas 2. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru tādos apstākļos, kādi ir pamatlietā, var atsaukties uz transportlīdzekļa civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līguma spēkā neesamību attiecībā pret cietušajām trešajām personām apdrošināšanas ņēmēja sākotnēji sniegto nepatieso ziņu par attiecīgā transportlīdzekļa īpašnieka un parastā vadītāja identitāti dēļ vai tādēļ, ka personai, kurai par labu vai kuras vārdā ir noslēgts šis apdrošināšanas līgums, nebija ekonomiskas intereses noslēgt minēto līgumu.

Par tiesāšanās izdevumiem

38 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (sestā palāta) nospriež:

Padomes 1972. gada 24. aprīļa Direktīvas 72/166/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu saistībā ar mehānisko transportlīdzekļu izmantošanu un attiecībā uz kontroli saistībā ar pienākumu apdrošināt šādu atbildību 3. panta 1. punkts un Padomes 1983. gada 30. decembra Otrās direktīvas 84/5/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz [mehānisko] transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu 2. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru tādos apstākļos, kādi ir pamatlietā, var atsaukties uz transportlīdzekļa civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līguma spēkā neesamību attiecībā pret cietušajām trešajām personām apdrošināšanas ņēmēja sākotnēji sniegto nepatieso ziņu par attiecīgā transportlīdzekļa īpašnieka un parastā vadītāja identitāti dēļ vai tādēļ, ka personai, kurai par labu vai kuras vārdā ir noslēgts šis apdrošināšanas līgums, nebija ekonomiskas intereses noslēgt minēto līgumu.

[Paraksti]